

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної
педагогіки та психології
О.В.Пономаренко
« 28 » вересня 2021

ОСНОВИ ГЕНДЕРНОЇ ПЕДАГОГІКИ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 231 «Соціальна робота»
освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»

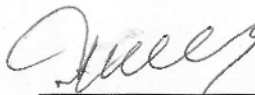
Укладач Т. П. Голованова, канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри педагогіки та психології
освітньої діяльності
Протокол № 6 від «27» 01 2021 р.

Ухвалено науково-методичною радою
факультету СПП
Протокол № 6 від «28» 01 2021 р.

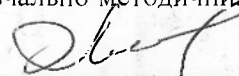
Завідувач кафедри педагогіки та психології
освітньої діяльності

Голова науково-методичної ради факультету
СПП

 д.пед.н., проф. О.І. Іваницький

 к.пед.н., доцент І. В. Козич

Погоджено
з навчально-методичним відділом

 О.В. Лещинська

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 23 «Соціальна робота»	Кількість кредитів – 6	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін. ППОП-1	
Спеціальність 231 «Соціальна робота»	Загальна кількість годин –180	Семестр:	
Освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»	Змістових модулів –10	16 год.	10 год.
		Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 16	16 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		148 год.	162 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

*Кількість змістових модулів визначається за формулою: $ЗМ = (ЗКК - 1К) \times 2$, де $ЗМ$ – змістові модулі, $ЗКК$ – загальна кількість кредитів, $1К$ – 1 кредит, що відводиться на підсумковий с еместровий контроль.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи гендерної педагогіки» є формування у студентів гендерних знань, практичних вмінь та навичок, які потрібні для здійснення гендерного підходу у майбутній соціально-педагогічній роботі з метою створення умов для розвитку індивідуальних особливостей кожної особистості.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи гендерної педагогіки» є:

- 1) познайомити студентів з основами гендерної педагогіки;
- 2) допомогти студентам аналізувати явища гендерних стереотипів з позиції їх впливу на процес соціалізації;
- 3) сприяти розвитку комунікативних навичок, за допомогою яких студенти зможуть будувати з усіма навколо толерантні, партнерські відносини, відкидаючи дискримінацію, нерівність і домашнє насильство;
- 4) передати знання та навички дисципліни в інтерактивній формі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
<p>Знати: основні теорії гендера, категорії та поняття: андрогінність, гендер, гендерний аналіз, гендерна роль, гендерна соціалізація, гендерні стереотипи, гендерна педагогіка, гендерне виховання, гендерна освіта, гендерний підхід, статеворольовий підхід, гендерна чутливість, гендерні компетентності, дискримінація, маскулінність, сексизм, фемінність.</p>	<p>Конспектування першоджерел. Складання словника базових категорій та понять дисципліни. Виконання тестових завдань в СЕЗН Moodle.</p>
<p>Вміти: оперувати поняттями та категоріями; проводити дослідження гендерних стереотипів; використовувати інтерактивні технології для підготовки та проведення просвітницьких заходів з гендерного виховання, гендерної освіти; критично осмислювати інформацію; здійснювати умивоснивки.</p>	<p>Інтерактивні методи (case-метод, мозковий штурм). Практичні методи (вправи). Поточні контрольні заходи: виконання тестових завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях</p>
<p>ІК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки,</p>	<p>Метод - пояснювально-ілюстративний метод навчання (надання інформації); метод проблемного викладу (постановка проблемного завдання), дослідницький, частково-пошуковий. Метод контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового</p>

психології та окремих фахових методик й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.	контролю). виконання тестових завдань в СЕЗН Moodle
ЗК - Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.	Пояснювально-ілюстративний (навчальна лекція, бесіда, презентації). Інтерактивні методи (case-метод, мозковий штурм). Практичні методи (вправи). Поточні контрольні заходи: виконання тестових завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях
ЗК - Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами..	Пояснювально-ілюстративний (навчальна лекція, бесіда, презентації). Практичні методи (вправи). Поточні контрольні заходи: виконання тестових завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях
ЗК - Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства.	Пояснювально-ілюстративний (навчальна лекція, бесіда, презентації). Практичні методи (вправи). виконання тестових завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях
СК - Здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, ураховуючи різні освітні потреби учнів.	Метод проблемного викладу (постановка проблемного завдання), дослідницький, частково-пошуковий. Інтерактивні методи (мозковий штурм) Практичні методи (вправи). виконання тестових завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях

Міждисциплінарні зв'язки. Міждисциплінарні зв'язки визначаються, перш за все, тими зв'язками, які визначилися у структурно-логічній схемі ОПП. Це зв'язки з дисциплінами: Історія України; Теорія і історія соціальної роботи; Основи соціалізації особистості; Соціальна педагогіка. Дисципліна є підґрунтям для дисципліни: «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ. Суспільні передумови появи гендерного напрямку в системі соціально-гуманітарного знання. Предмет гендерної педагогіки. Понятійний апарат гендерної педагогіки. Права жінок у контексті прав людини. Гендерна асиметрія у розвитку суспільства: проблема статевої нерівності (дискримінації). Всесвітні конференції по становищу жінок 1975-1995 роки: історична ретроспектива (Мехіко, Копенгаген, Найробі, Пекін). «Women's studies». Гендерні дослідження як окремий науковий напрям (Gender studies, Men's studies, Queer studies).

Змістовий модуль 2. Історичні аспекти гендерної педагогіки. Чоловіча та жіноча освіта Античності та Середньовіччя. Просвітництво та нові підходи до освіти в Європі. Концепція жіночого виховання в педагогічному романі «Еміль чи про виховання». Основні характеристики підготовки молоді до подружнього життя у працях В.О. Сухомлинського. Відмінності між гендерним і статево-рольовим підходами.

Змістовий модуль 3. Основи теорії гендера. Стать (sex) та гендер (gender) – біологічні та соціальні відмінності. Фізичні особливості чоловіків та жінок (хромосомні, гормональні, репродуктивні, антропометричні). Феномен очевидності біологічної статі. Проблема існування психологічних відмінностей між чоловіками та жінками. Основні напрями трактування поняття «гендер». Теорія соціального конструювання гендеру, теорія гендерної схеми. Теорія гендера М.Кімела.

Змістовий модуль 4. Маскулінність, фемінінність та андрогінність як біо-соціо- психологічні моделі поведінки. Типи гендерної ідентичності: маскулінний, фемінінний, андрогінний, недиференційований (С.Бем). Норми маскулінної поведінки Маскулінність та батьківство. Протидія домашньому та гендернозумовленому насильству. Гендерні стереотипи. Гендерні стереотипи як різновид соціальних стереотипів. Функції гендерних стереотипів. Критичне ставлення та вміння аналізувати застарілі гендерні стереотипи, механізми їх відтворення.

Змістовий модуль 5. Гендерна соціалізація. Сутність поняття «соціалізація». Статева, статево-рольова та гендерна соціалізація. Основні психологічні механізми статево-рольової соціалізації: соціальні очікування й підкріплення; усвідомлення статевої соціальної ролі; процес ідентифікації. Теорії опанування статевою роллю: традиційна психоаналітична концепція (теорія статевої ідентифікації), теорія соціального навчання (теорія статевої типізації) та теорія когнітивного розвитку (теорія самокатегоризації). Соціокультурні аспекти гендерної соціалізації.

Змістовий модуль 6. Гендерна роль та гендерна ідентичність. Поняття «гендерна ідентичність» та «гендерна роль». Місце та роль гендерної ідентичності в структурі Я-концепції особистості. Роль соціалізації в процесі формування гендерної ідентичності. Фактори, що обумовлюють гендерну ідентичність: психологічні, соціально-психологічні, соціокультурні.

Змістовий модуль 7. Агенти гендерної соціалізації. Родина як найважливіший інститут первинної гендерної соціалізації. Особливості впливу батька та матері на соціалізацію дітей різної статі. Вплив сестер, братів та однолітків на статево-рольову соціалізацію дитини. Вплив засобів масової інформації на гендерну соціалізацію особистості.

Змістовий модуль 8. Роль освіти у формуванні гендерних ролей. «Прихований навчальний план» та його виміри: організація діяльності освітнього закладу, гендерні відносини на роботі, гендерна стратифікація вчительської професії. Гендерні стереотипи у навчальних програмах, підручниках та дитячих книгах. Негласний поділ навчальних предметів на «чоловічі» / «жіночі» та формування професійних очікувань від хлопців та дівчат. Талановиті дівчата та феномен «угасання талановитості». Антидискримінаційна експертиза освітнього контенту.

Змістовий модуль 9. Професійні компетенції педагога з забезпечення гендерної рівності в освіті. Професійні компетенції педагога, які необхідні для вміння аналізувати застарілі гендерні стереотипи, механізми їх відтворення, та їх подолання. Соціокультурна гендерна компетенція. Гендерна чутливість. Поінформованість щодо правових аспектів гендерної рівності в освіті. Розуміння принципів теорії гендера. Вміння розпізнавати й аналізувати найбільш поширені гендерні стереотипи. Володіння ключовими поняттями гендера. Інформаційно-аналітична компетенція.

Змістовий модуль 10. Інтерактивні технології гендерної освіти та гендерного виховання. Інтерактивний урок як модель навчання. Техніки проведення інтерактивного уроку. Принципи успішної соціальної взаємодії на уроці. Структурні вправи як обов'язкова складова інтерактивного уроку. Рухливі ігри та розминки. Переваги роботи в колі. Організація та проведення виховних заходів з гендерної тематики (конференції, форуми, бесіди, рольові ігри, тренінги).

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього Годин стац	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього Годин 3.в	Лекційні заняття, год		Практичні				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/дф .	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист 18ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	14	20	2	2	2	2	10	16	3	2	5
2	34	20	-	-	-	-	34	20	0,5	0,5	1
3	14	16	2	-	2	-	10	16	3	2	5
4	14	18	2	2	2	-	10	16	3	2	5
5	14	16	2	-	2	-	10	16	7,5	6,5	1
6	14	20	2	-	2	-	10	20	3	2	5
7	34	18	-	-	-	-	34	18	0,5	0,5	1
8	14	19	2	2	2	2	10	15	3	2	5
9	14	19	2	2	2	2	10	15	3	2	5
10	14	14	2	2	2	2	10	12	7,5	6,5	14
Усього за змістові модулі	180	180	16	10	16	8	148	162	30	30	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30	30	20	20	40
Загалом	180								100		

5. Тематика лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/дф .	з/дист ф.
1	Вступ. Суспільні передумови появи гендерного напрямку в системі соціально-гуманітарного знання. Предмет гендерної педагогіки. Понятійний апарат гендерної педагогіки. Гендерна асиметрія у розвитку суспільства: проблема статевої нерівності (дискримінації). Всесвітні конференції по становищу жінок 1975-1995 роки: історична ретроспектива (Мехіко, Копенгаген, Найробі, Пекін). Правове забезпечення гендерної рівності в Україні.	2	2
3	Основи теорії гендера. Стать (sex) та гендер (gender) – біологічні та соціальні відмінності. Фізичні особливості чоловіків та жінок (хромосомні, гормональні, репродуктивні, антропометричні). Феномен очевидності біологічної статі. Проблема існування психологічних відмінностей між чоловіками та жінками. Основні напрями трактування поняття «гендер». Теорія гендера М.Кіммела. Гендерний та статево-рольовий підхід в педагогіці.	2	

4	Маскулінність, фемінінність та андрогінність як біо-соціо-психологічні моделі поведінки. Типи гендерної ідентичності: маскулінний, фемінінний, андрогінний, недиференційований (С.Бем). Норми маскулінної поведінки Маскулінність та батьківство. Домашнє насильство. Гендерні стереотипи. Гендерні стереотипи як різновид соціальних стереотипів. Функції гендерних стереотипів.	2	2
5	Гендерна соціалізація. Сутність поняття «соціалізація». Статева, статево-рольова та гендерна соціалізація. Основні психологічні механізми статеворольової соціалізації: соціальні очікування й підкріплення; усвідомлення статевої соціальної ролі; процес ідентифікації. Теорії гендерної соціалізації. Гендерна соціалізація та культурне різноманіття. Гендерована мова та соціалізація.	2	
6	Гендерна роль та гендерна ідентичність. Роль соціалізації в процесі формування гендерної ідентичності. Поняття «гендерна ідентичність» та «гендерна роль». Гендерна роль крізь призму теорії символічного інтеракціонізму. Місце та роль гендерної ідентичності в структурі Я-концепції особистості. Гендерні ролі, шлюб, сім'я.	2	
8.	Роль освіти у формуванні гендерних ролей. «Прихований навчальний план» та його виміри: організація діяльності освітнього закладу, гендерні відносини на роботі, гендерна стратифікація вчительської професії. Гендерні стереотипи у навчальних програмах, підручниках та дитячих книгах. Негласний поділ навчальних предметів на «чоловічі»/«жіночі» та формування професійних очікувань від хлопців та дівчат. Профорієнтація та вибір професії для юнаків та юнок. Талановиті дівчата та феномен «угасання талановитості». Антидискримінаційна експертиза освітнього контенту.	2	2
9.	Професійні компетенції та компетентності соціального педагога в контексті гендерного підходу. Професійні компетенції педагога, які необхідні для управління гендерним розвитком особистості в процесі її соціалізації. Соціокультурна гендерна компетенція. Гендерна чутливість. Поінформованість щодо правових аспектів забезпечення рівних прав і можливостей дівчат і хлопців в освіті. Розуміння теоретичних постулатів та принципів теорії гендера. Вміння розпізнавати й аналізувати найбільш поширені гендерні стереотипи. Володіння ключовими поняттями гендера. Інформаційно-аналітична компетенція.	2	2
10.	Інтерактивні технології гендерної освіти та гендерного виховання. Інтерактивний урок як модель навчання Техніки проведення інтерактивного уроку. Принципи успішної соціальної взаємодії на уроці Структурні вправи як обов'язкова складова інтерактивного уроку. Рухливі ігри та розминки. Переваги роботи в колі. Організація та проведення виховних заходів з гендерної	2	2

	тематики (конференції, форуми, бесіди, рольові ігри, тренінги).		
Разом		1 6	10

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Вступ. Суспільні передумови появи гендерного напрямку в системі соціально-гуманітарного знання. Предмет гендерної педагогіки. Понятійний апарат гендерної педагогіки. Гендерна асиметрія у розвитку суспільства: проблема статевої нерівності (дискримінації). Правове забезпечення гендерної рівності в Україні.	2	2
3	Основи теорії гендера. Стать (sex) та гендер (gender)– біологічні та соціальні відмінності. Проблема існування психологічних відмінностей між чоловіками та жінками. Теорія гендера М.Кіммела. Гендерний та статеворольовий підхід в педагогіці.	2	-
4	Маскулінність, фемінінність та андрогінність як біо-соціо- психологічні моделі поведінки. Андрогінія (психологічна). Норми маскулінної поведінки Маскулінність та батьківство. Домашнє насильство. Гендерні стереотипи та їх функція.	2	-
5	Гендерна соціалізація. Сутність поняття «соціалізація». Статева, статево-рольова та гендерна соціалізація. Гендерна соціалізація та культурне різноманіття. Сексизм. Булінг.	2	-
6	Гендерна роль та гендерна ідентичність. Роль соціалізації в процесі формування гендерної ідентичності. Поняття «гендерна ідентичність» та «гендерна роль». Гендерна роль крізь призму теорії символічного інтеракціонізму. Місце та роль гендерної ідентичності в структурі Я-концепції особистості. Гендерні ролі, шлюб, сім'я.		
8	Роль освіти у формуванні гендерних ролей. «Прихований навчальний план» та його виміри. Гендерні стереотипи у навчальних програмах, підручниках та дитячих книгах. Профорієнтація та вибір професії для юнаків та дівчаток. Антидискримінаційна експертиза освітнього контенту.	2	2
9	Професійні компетенції та компетентності соціального педагога в контексті гендерного підходу. Соціокультурна гендерна компетенція. Гендерна чутливість. Інформаційно-аналітична компетенція.	2	2
10	Інтерактивні технології гендерної освіти та гендерного	2	2

	виховання. Принципи успішної соціальної взаємодії на уроці Структурні вправи як обов'язкова складова інтерактивного уроку. Рухливі ігри та розминки.		
Разом		16	8

7. Види і зміст поточних контрольних заходів *

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	**Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1-10	Виконання навчальних тестів до кожної теми модулів (8).	Теми 1, 2, 3, 4, 5,6,7,8,9,10	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11900#section-1	8*1=8
1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10.	Підготовка основних практичних завдань з дисципліни (8)	Теми 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11900#section-1	8*2=16
	Додаткові практичні завдання	Теми 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11900#section-1	8*2=16
1-10	Тестування (Атестація 1,2)	Теми 1-10	Кількість балів підраховується згідно з відсотковим коефіцієнтом із розрахунку 100% правильних відповідей – 20	10*2=20
Усього за змістові модулі контр. заходів	18			60

8. Підсумковий семестровий контроль***

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Тестування	Питання для підготовки: правове забезпечення гендерної рівності, основи теорії гендера, гендерної соціалізації, гендерного виховання, гендерної	Теоретична частина заліку оцінюється у 20 балів. Відповідь на тестові питання в системі Moodle (40 питань по 0,5 бала). Кількість балів підраховується згідно з відсотковим коефіцієнтом із розрахунку 100%	20

		освіти, професійні компетенції з гендерної рівності в освіті.	правильних відповідей – 20 балів.	
	Практичне завдання	Вимоги до есе. 1. Обсяг — 2 сторінки тексту (800-1000 слів). Структура есе. Есе складається з таких частин — вступ, основна частина, висновок. Вступ — обґрунтування вибору теми есе. Основна частина — теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій. Висновок — узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо. Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.	Максимальна кількість балів за 1 есе – 4, які нараховуються за виконання таких частин роботи: <ul style="list-style-type: none"> • правильне визначення основної проблеми – 0,5 б.; • правильне визначення мети та завдань – 0,5 б.; • логічність, послідовність викладення матеріалу – 0,5 б.; • самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і діагностичного інструментарію – 1 б.; • доцільність запропонованих висновків – 1 б.; • дотримання вимог есе – 0,5 б. 	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Міжнародні документи

1. Конвенція ООН про права дитини. Київ, 1999. URL: http://www.unicef.org/ukraine/ukr/children_11699.html
2. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та факультативний протокол до Конвенції з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок. Київ, 2009. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_207

Документи України

3. Конституція України. URL: <http://www.rada.gov.ua/konst/CONST1.HTM>
4. Сімейний кодекс України. URL: <http://www.ukrlaw.com.ua/general/codes/18-family>
5. Закон України № 2866-IV від 08.09.2005 «Про забезпечення рівних прав

- та можливостей жінок і чоловіків». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.
6. Про освіту :Закон України від 5.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 06.06.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню): Закон України від 18.12.2018 р. № 2657-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19>

Основна:

1. Гендерна педагогіка: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / За ред. В.Гайденко. Суми: Університетська книга, 2006. 314 с.
2. Гендер і Ми. Інтегрування гендерного підходу в освіту та виховання: навч.-метод. посіб. [для шк. та студ. молоді]. Школа Рівних Можливостей. К., 2009. 160 с.
3. Желіба О. В. Освіта і гендер: навч.-метод. посіб. / О. В. Желіба. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 256 с.
4. Кравець В.П. Гендерна педагогіка: навч. посіб. [для студ. вищ. педа-гогічн. закл. освіти]. Тернопіль.: Джура, 2003. 416 с.
5. Кравець В.П. Історія гендерної педагогіки: навч. посіб. / В.П.Кравець. Тернопіль: Джура, 2005. 440 с.
6. Ми різні — ми рівні. Основи культури гендерної рівності: навчальний посібник [для учнів 9 — 12 класів загальноосвітніх навчальних закладів] / За ред. О.Семиколєнкової. К.: «К.І.С.», 2007. 176 с.
7. Ткалич М.Г. Гендерна психологія. навч. посіб. К.: Академвидав, 2011. 248с.
8. Голованова Т.П. Педагогіка та психологія гендера: навчально-методичний посібник для студентів освітнього ступеня «бакалавр» напряму підготовки «Соціальна педагогіка» денної та заочної форм навчання. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 110 с.

Додаткова:

1. Голованова Т.П. Теорія і практика формування гендерної рівності студентської молоді : монографія / Т. П. Голованова; Запоріз. нац. ун-т. - Запоріжжя, 2007. 338 с.
2. Дороніна Т.О. Теоретико-методологічні засади гендерної освіти та виховання учнівської молоді: Монографія / Т.О.Дороніна; НАПН, Інститут вищої освіти, КДПУ, МОНСМ України. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 331 с.
3. Кікінежді О.М. Формування гендерної культури молоді: проблеми та перспективи // Шлях освіти. 2004. № 1. С.27-29.
4. Кімел М. Гендероване суспільство / Майкл С. Кімел; [пер. з англ. Сусанна Альошкіна; наук. ред. Світлана Оксамитна]. К.: Сфера, 2003. 490 с.
5. Маєрчик М. Гендерована біологія: наукові факти і політичні інтерпретації (Розділ 4) // Гендер для медій: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманої. К.: Критика, 2013. С. 61-75.
6. Оксамитна С.М. Гендерні ролі та стереотипи // Основи теорії гендера: Навчальний посібник. К.: "К.І.С.", 2004. С. 157-181.
7. Плахотнік О. Гендерована освіта: як навчальні заклади перетворюють дітей у дівчат і хлопців (Розділ 8) // Гендер для медій: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманої. -К.: Критика, 2013. С. 135-150.

1. Айвазова С. Гендерное равенство в контексте прав человека. [Электронный ресурс]. URL: <http://www.owl.ru/win/books/gender/index.htm>
2. Бурн Ш. Гендерная психология. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi/0003317.pdf>
3. Гендер. - [Электронный ресурс] URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D2%90%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80>
4. Гендерна експертиза навчальних робочих програм як засіб впровадження гендерної рівності у навчальний процес ВНЗ. URL: http://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0a65635b3ac68b4c53b89421216c36_0.html
5. Голованова Т. П. Gender Aspect of Professional Competence of the Future Teacher in Combating Bullying. Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції : зб матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (10–11 вересня 2020 року, м. Тернопіль). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 195-196. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/16221>.
6. Глосарій Гендерного інформаційно-аналітичного центру «Крона». URL: <http://krona.org.ua/gender.html>
7. Марущенко О. Гендерні шкільні історії. / О. Марущенко, О. Плахотнік. - Харків : Монограф, 2012. - 88 с. URL: www.krona.org.ua.
8. Марценюк Т. О. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів / Марценюк Т. Київ : 2014. 65 с. URL <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3540>
9. Проблема гендерної нерівності в педагогічній освіті (Аналітична інформація за результатами "фокус-групового" соціально-психологічного дослідження). URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi15/0011108.pdf>
10. Тренінг гендерної толерантності URL: <http://medbib.in.ua/trening-gendernoy-tolerantnosti-41859.html>
11. Стратегія упровадження гендерної рівності та недискримінації у сфері освіти «Освіта: гендерний вимір – 2020». URL: <http://aphd.ua/strategiia--uprovadzhenia-hendernorivnosti-ta-nedyskryminatsi-u-sferi-osvity>
12. Гендер в деталях. URL: <https://genderindetail.org.ua/?fbclid=IwAR1tR0N3XcbBrTXGuYIHK713VvRs1qSTY2gyc-82QhWqY3j9F611AwQSa1I>
13. Жінки та чоловіки: гендер для всіх URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/101/2015_T2/about?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=fb-genderforall-9122020&fbclid=IwAR1p2GZdsbZGihX10Brx9j1bB5t_EBd5kSkO5QHqYK5nauRtCa5RuAq38F0
14. Заключні зауваження до восьмої періодичної доповіді України щодо виконання Україною Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, підготовлені Комітетом ліквідації дискримінації щодо жінок URL: CEDAW-Concluding-Observations-UKR.pdf (mil.gov.ua)
15. Камінська Н. В., Чернявський С. С., Перунова О. С. 3___ Засади розуміння гендеру та гендерної рівності [Текст] : лекція. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 20 с. URL: https://www.dsns.gov.ua/files/2020/5/20/112/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F_1.pdf
16. Словник гендерних термінів. Джерело: Шевченко, З. В. (Уклад.). Черкаси: видавець Чабаненко Ю. (2016). URL.: <http://a-z-gender.net/ua/>
16. Основи гендерної педагогіки. НМКД СЕЗН ЗНУ (презентаційний курс лекцій, методичні рекомендації до семінарських занять та самостійного вивчення дисципліни, тестові завдання для поточної атестації та підсумкового контролю знань). URL: <http://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11900>